

Waarom alert zijn zo belangrijk is

De meerwaarde van pathologisch onderzoek kan zijn dat iets dat 'van buiten' niet te verklaren is 'van binnen' iets kan zijn dat we niet (her)kennen in Nederland. Schapenhouder Dirk Jan Beumer nam contact op met de Veekijker over zijn benauwde ram. De beschrijving en het land van herkomst deden alarmbellen rinkelen. Als hij geen pathologisch onderzoek had aangevraagd zou jaagsiekte vermoedelijk niet zo snel zijn opgemerkt, met alle gevolgen van dien.

Houder Dirk Jan Beumer aan het woord

Als fokker van Scottisch Blackface-schapen waren we het afgelopen jaar naarstig op zoek naar nieuw bloed voor onze kudde van acht oaien. We fokken al decennialang blackface's en om inteelt te voorkomen kochten we een mooie overjarige zwoegervrije ARR/ARR-ram van een gerenommeerde fokker in Schotland. Om het zekere voor het onzekere te nemen hebben we direct na aankomst van de ram nog een bloedtest op zwoegerziekte uit laten voeren. Na een periode in quarantaine heeft de ram vervolgens in korte tijd alle oaien gedekt. Op enig moment kreeg de ram een vreemd kuchje, dat we niet kennen van onze Blackface's. Omdat dit erger werd is in overleg met de dierenarts besloten om een antibioticakuur te geven tegen longontsteking. De ram knapte daar in eerste instantie goed van op, maar na twee weken begon het opnieuw. Zelf had ik toen nog de hoop dat het een vorm van resistentie tegen de eerste antibioticakuur zou betreffen. Ook van de tweede kuur knapte de ram in eerste instantie op, maar na enkele dagen werd het dier kortademig

en begon wederom te hoesten. Daarop is nog een derde kuur toegediend zonder het gewenste resultaat. Omdat het dier zienderogen achteruitging hebben we hem maar uit z'n lijden laten verlossen en het kadaver ingezonden naar GD voor onderzoek. Op dat moment had ik wel een vermoeden dat er iets ernstigs aan de hand was en om zekerheid te verkrijgen voor de rest van de kudde en de eventuele verkoop van gezonde nakomelingen leek sectie voor ons de beste optie. Ook om absolute zekerheid te krijgen dat de liefhebbers die onze lammeren kopen ook gezonde lammeren krijgen.

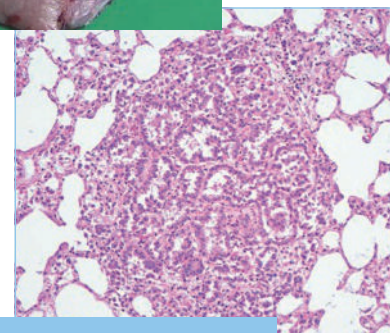
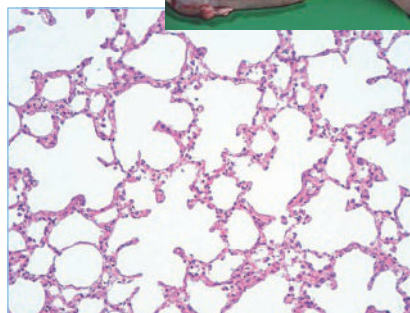
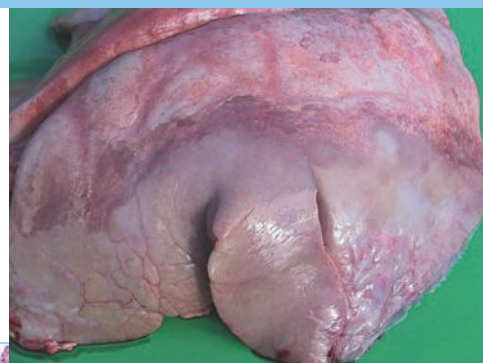
Nadat definitief jaagsiekte bij de ram was vastgesteld hebben we, toen we van de schrik waren bekomen, direct besloten om de oaien die in contact zijn geweest met de besmette ram af te voeren. De lammeren hebben we direct na de geboorte bij de oaien weggehaald om ze moederloos, met de fles, op te fokken. Dit is ons met tien van de twaalf lammetjes daadwerkelijk gelukt.

Dierenarts Stephan van der Raaf aan het woord

Bij mijn eerste bezoek viel de aangekochte Scottish Blackface-ram direct op door zijn mooie bouw. Pas na wat langere observatie bleek deze iets kortademig. Mijn collega's hadden hem al op zwoegerziekte onderzocht en behandeld voor longontsteking. Vooral het beeld van zwoegerziekte paste erg goed bij de geziene symptomen; een wat futloos dier met versnelde ademhaling. Op lichamelijk onderzoek werd gevonden; verscherpte ademgeluiden op links en een licht verhoogde lichaamstemperatuur. Echter, zwoegerziekte was uitgesloten. Verbaasd over het weinige effect van de eerste antibioticumtherapie, was de waarschijnlijke diagnose toch een bacteriële longontsteking. Er werd gedacht aan een resistente Mannheimia-kiem. Een nieuwe antibioticumkuur met hiernaast dexamethason, leek beter effect te hebben en werd daarom verlengd. Toch vertrouwde de veehouder het niet en riep mij opnieuw bij de ram. Het dier was inderdaad niet hersteld. Iets in conditie ingeleverd, maar verder aardig stabiel. Dit paste niet bij een bacteriële infectie, waarbij normaal herstel of sterke achteruitgang gezien wordt. Na een laatste antibioticumtherapie bleef de ram kortademig en zonder verdere symptomen. Verdere behandeling werd niet zinvol geacht, daarom werd besloten om het verdere verloop af te wachten. Als de ram achteruit zou gaan, was het advies het dier na euthanasie voor sectie aan te bieden. Twee weken later was het beeld zo: de ram was mager, apathisch en met een zeer rijk vloeiende neus. Met dit nieuwe symptoom ging er een belletje rinkelen en kwam een beeld naar voren dat besproken was bij intercollegiaal overleg; collega Herman de Graaf had namelijk net een publicatie gelezen over jaagsiekte.

GD-patholoog Karin Junker aan het woord

Op het oog (macroscopisch) leken de longen van de betreffende ram passend bij het beeld van zwoegerziekte. Bij het microscopisch onderzoek bleek echter geen ontsteking aanwezig te zijn, maar een infiltratief groeiende tumor uitgaande van de epitheelcellen van de long, oftewel een adenocarcinoom, suggestief voor jaagsiekte. Ter verificatie is materiaal naar het Moredun Research Institute (Schotland) gestuurd. Daar heeft een expert op het gebied van deze aandoening door middel van een specifieke immunohistochemische kleuring van het longweefsel de infectie met het virus bevestigd.

GD-dierenarts Karianne Peterson aan het woord

Jaagsiekte wordt veroorzaakt door het Jaagsiekte Sheep Retrovirus (JSRV), een aandoening die om het ingewikkeld te maken onder een reeks van namen bekendstaat. Jaagsiekte heeft een incubatietijd van maanden tot jaren. Geïnfecteerde dieren scheiden al virus uit via de luchtwegen voordat ze duidelijk klinische verschijnselen vertonen. Het is uiteindelijk fataal door de ademhalingsmoeilijkheden vanwege de groeiende tumoren, die vaak veel vocht produceren, al dan niet verergerd door bijkomende bacteriële infecties. Het dier aan de achterpoten omhoog houden (kruiwagentest) levert in vergevorderde stadia vaak veel waterige neusuitvloeiing op. Er is geen medicatie of vaccinatie tegen JSRV. Daarom adviseert GD ruiming van geïnfecteerde dieren en contactdieren. Jaagsiekte is niet meldingsplichtig en ruiming is hiermee niet verplicht. Het is echter belangrijk om de Nederlandse schapenpopulatie vrij te houden van deze besmettelijke aandoening.

